

2417.

3
205
36 M.

1670 11

DE FOEDERIBUS
DISSERTATIONEM POLITICAM
SUB AUSPICIIS DIVINI NUMINIS
MORE INSTITUTOQUE MAJORUM
PRO LOCO

IN AMPLISS. FACULTATE PHILOSOPHICA
BENEVOLE SIBI ASSIGNATO
P. P.

M. JO. FRIDERICUS SCHARFIUS,
RESPONDENTE
M. JOHANNE MÜLLERO,
HAUSVALDÄ-LUSATO, ELECTORAL. ALUMNO
AD D. XXI. MENS. JUNII, HORIS SOLEMNIBUS
VENTILANDAM.

WITTEBERGÆ,
LITERIS EXCUDEBAT JOHANNES HAKE,
cl. lcc. LXX.

VIRIS.
NOBILISSIMIS. MAGNIFICIS.
EXCELLENTISSIMIS QVE.

D. D. GODOFREDO.
BERRINGERO.

D. D. JO. FRIDERICO.
HEIGIO.

ICTIS. CELEBERRIMIS.
SERENISS. ELECTORIS. SAXON.
ECCLESIASTICI. SENATUS. NEC. NON.
IN. APPELLATIONUM. CURIA.
CONSILIARIIS. EMINENTISSIMIS.

PATRONIS. AC. PROMOTORIBUS.

MEIS. SUMMIS,
INCOMPARABLEM. IN. MODUM,
ÆTERNUM. VENERANDIS.
DISPUTATIONEM. HANC. SOLEMNEM.
JUXTAQVE. ME. TOTUM.
OBSERVANTER. ET. HUMILLIME.

D. C. Q.

Jo. FRID. SCHARF. F. P. ADJ.

QVOD. BENE. VERTAT.
 F E S U S.

ANGELUS. FOEDERIS. DESIDERATISS.
 DEUS - HOMO.
 BENEDICTUS. IN. SECVLA!

HAud abs re nos facturos abitramur, si, animum ad praesens negotium applicantes, nobilissimam hanc, quae est de Foederibus, materia, publicae solemnique ventilationi sistamus. Labet autem, ne trita violetur methodus, immorari aliquantisper in limine, & quae circa Nominis rationem observanda veniunt, praelibare. Verborum enim secundum Ictum (a), semper prior, rerum autem posterior debet esse interpretatio, nec nisi fractis hisce putaminibus nucleus unquam gustari poterit.

§. 2. Sanctum itaque ac venerabile Foederis Nomen quod concernit, manasse illud quam plurimi putant a Fide (b); quia, ut in omni contractu, praesertim bonae fidei (c), integra & bona fides requiritur; ita & in Foedere (d). Et non modo fides inviolata, sed & ab omni suspitione remota (e). Unde ab Ennio quoque *Fidus* dictum fuisse testatur VARRO (f). Ex quo post non sine causa factum Foedus videri poterat, quod Antiqui pro i sapientissime uterentur, uti in libello suo, frugis sane eximia, de usu antiquae locutionis, docet AUSONIUS POPMA (g). Alii

A 2 dedu-

(a) Arg. l. 1. ff. de just. & iur. Rein King. de Regim. Sec. & Eccl. lib. 1. class. 1. c. 1. pro
 (b) Bodin. lib. 5. de Republ. c. 6. in pr.
 (c) L. 3. C. de resc. Vend.
 (d) Seneca l. 1. Ep. 8.
 (e) Livius l. 22. Herod. l. 1. c. 8. histor. C. Vicesardinus lib. 2. Hist.
 (f) Varr. l. 4. L. 1. pag. 22.
 (g) As. f. Popm. l. 1. c. 2. pag. 17.

(h) *Zafim* l. 2.
§. *Et ita leges,*
nu. 19. ff. de o-
rig. Jur. Bodi-
um dist. loc.
(i) *Liv. lib. 1.*
c. 24.

(k) *Polydorus*
Vergilius de
invent. rer. lib.
2. c. 15. *Alex. ab*
Alex. lib. 5.
gen. dier. c. 3.
Schönborn. lib.
4. c. 35.

(l) *Sid. Cluten.*
in fasc. para-
doxar. th. 19.
lit. B. Langius
in Polyantb.
pag. m. 435.
VVaremund.
defed. c. 3. n. 17.

(m) *S. Pagnin*
in Thesuro
Ling. Sanct.
pag. m. 332.
Buxtorf. in
Lex. Ebr.
Chald. p. m. 88.

(n) *Förster. in*
D. et in. Ebr. in
Voc. כרת.
(o) *For. Ro-*
man. part. 2.
pag. m. 269.
B. Buchnerus
in Thesuro
Fabr. Emend.
pag. 392.

(p) *V. Gläß. in*
Philol. Sac. &
B. VValtber.
in Harmon.
Bibl. adloc. abh.

deducunt ab adverbio *facere & cedendo* (h), quia apud Romanos ad fœdera facienda utrinque Fœciales adhibebantur, qui firmato fœdere porcum cœdebant filice, ejusmodi exitium imprecantes capiti illius qui prior fœdus violasset (i). Hic tamen modus pangendi fœdus non fuit unus idemque semper, sive varios populos alios, sive ipsum Romanum spectemus; alibi enim alium ritum fuisse adhibitum constat (k). Quidam à *Fœcialibus*, i. e. Sacerdotibus, per quos Fœdera fiebant, sicut per seculares bella (l). Verùm, ut primam derivationem falsitatis non arguimus, ita alteram tertiamque illi, & si quæ sunt, aliis, præferimus.

§. 3. *Ebraei* generale nomen habent כרת quod significat rem, quam duo vel plures eligunt, & de eâ conveniunt: à Rad. כרת *elegit*, quia socii prius eligendi, quam diligendi (m). Nonnulli, annotante FÖRSTERO, (n) judicârunt dictum pro כרת à Rad. כרת quæ *scindere*, & cum voce כרת juncta, *ferire & scindere pactum* significat, sicut & ipsi Latini dicunt: *percutere seu ferire fœdus*: (o) Phrasi sunt à vetustissimo ritu, qui circa pacta servabatur, & descriptus est *Gen. 15*. Ubi Abraham jussu DEI quædam animalia dissecabat, volentis eò ipso confirmare promissionem & fidem ipsius. Sic illius ritus meminit quoque *Jeremias c. 34*. *Et tradam viros qui transgrediuntur pactum meum, qui non firmaverunt verba pacti, quod sciderunt coram me, cum vitulum sciderent in duas partes, & transirent inter partes ejus. LXX.* Interpp. Ebraicam hanc vocem semper Διαθήκην reddiderunt; quæ testamentum πρῶτος notat, duobus exceptis locis, *Deut. IX, 15*. ubi voce μαρτυρίαι & *1. Reg. X, 11*. ubi voce ἐντολῆς utuntur. Sanè & alia in Scripturis vocabula occurrunt, quæ fœdera & pacta significant; sed rariora illa sunt, quare non adscribenda censuimus. (p). *Græcis* communissima vox est συνθήκη, *fœdus & pactum* (q), sed in

(q) *Scapula Lex. Græc. Lat. pag. 1626.*

scriptura N. Testamenti non legitur. In Veteri Test. LXX. in versione sua, ea usi sunt, *Esa. LXX. 1. ἐποιήσατε καὶ συνθήκας* & διὰ τοῦ πνεύματος *Esa. XXIX. 15. Dan. XI, 6.* In Novo Test. occurrit vox Διαθήκη, quæ apud Bibliorum Interpp. fœdus & pactum significat. Notandum, inquit HIERONYMUS (r) quod *הברית* verbum Ebraicum Aquila συνθήκην, i. e. pactum interpretatur: LXX. semper διαθήκην, i. e. testamentum: & in plerisque Scripturarum Locis testamentum, non voluntatē defunctorum sonare, sed pactum viventium *Luc. 1, 72. καὶ ἡν δὴν καὶ διαθήκην ἀγάπης αὐτῶν. Eph. II, 12. καὶ ἔσονται τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας.*

§. 4. Apud Latinos idem ferè sonant, *Fœdus, Societas, Amicitia, &c.* Uti cum ex aliis, tum verò vel præcipuè nobis constare potest ex CORNELIO NEPOTE, Scriptore longè majoris præstantiæ, quàm vulgò censetur; qui nunc ea conjungit, tanquam Synonyma, nunc sine discrimine de eadem re jam aliò, jam iterum aliò utitur. (s) FLORUS autem *Commercium* pro fœdere dixit (t). Alii fœdus *Unionem* vocant, præsertim istud Germ. Principum, quod Halæ Svevorum Anno 1610. pactum, de quo Auctor *des Calvinischen Models / & Christ. Ungersdorff. in der Erinnerung von der Calvinisten Art und Feindseligkeit gegen dem H. Röm. Reich.* (u). BESOLDUS, HOENONILIS & PETR. FABER Inducias atque pacificationes pro Synonymis habent: Sed hæ non alio fine fiunt, quàm ut paciscentes se invicè non offendant, nec aliud quàm pacè præstent: Simplicibusq; juris gentium terminis subsistunt, ne alter alterum offendat; in Fœderibus verò auxilium mutuum promitti solet. (x). Galli Inducias *suspension d' armes* dicunt; *Treugas* verò, quæ longiores induciæ sunt, Latinis *Treves*, at Fœdera *alliances* ratione æternæ pacis. Qua de re consulendus omninò THOLOSANUS, inclutæ famæ Jctus (y). Germanis

A 3

VOCATIONES

(r) Hieron. in Malach. c. 1.

(s) Vid. Index Bæclerian. in Voc. Societas, amicitia.

(t) Flor. lib. 3. c. 5. n. 19.

(u) Conf. Goltz in pol. Imp. Germ. ult. part. Commerc. tract. de pac. Ger. Page 15.

(x) Besold. l. 2. Polit. c. 6. §. 1. sect. 2. n. 3. & de fœd. c. 2. n. 5. Hænon. th. 7. lit. A. Petr.

Fab. lib. 1. Semest. cap. 7.

(y) Tholos. in Syntagm. Jur. Univ. lib. 10. de action. Conferatur quoq;

Ayala de jure & officio bellicis, lib. 1. c. 7.

Meisch. rom. 4. decis. 2. n. 88.

vocatur *ein Bund und Bunds Einigung* Hispanis atque
Italibus *Liga*, quod vocabulum & in Aurea Bulla reperitur,
tit. 15.

§. 5. Est porro usus hujus vocis non simplex apud
bonos Auctores. Ut compendii rem faciamus, usurpatur
I. *Improprie*, pro certo & à naturâ vel Numine cuilibet
attributo ordine, qui abs semet temerè migrari non potest;
sic apud VIRGILIUM(x):

(x) *Virg. lib. 1.
Georg. v. 60.*

*Continuò has leges aeternâq; fœdera certis
Imposuit natura locis.*

Sed Pater omnipotens —

*— Regemq; dedit (sc. ventis) qui fœdere certo
Et premere, & laxas sciret dare jusus habenas. (z)*

(z) *lib. 1. Aeneid. v. 65.*

II. *Proprie*; atque sic (1) γενικώς, ut generatim dicatur
de omnibus divinis, humanis, publicis & privatis contractibus,
matrimonii, deditioe &c. Hinc apud Eundem (aa):

(aa) *in Ciri v. 414.*

*Ille ego sum Minos, sacro fœdere conjux
Dicta tibi.*

(bb) *Flor. lib. 4.
c. 2. num. 13.*

(cc) *Liv. l. 1. c. 2. & l. 9. p. m. 208.*

Neq; alia ratione fœdera matrimonii dixit FLORUS (bb) LIVIUS
autem domesticum fœdus matrimonium appellat (cc), & opponit
fœderi publico. Deditioem fœdus nominat lib. 9. p. m. 208. Ubi
Teates, inquit, Apuli impetrarunt, ut fœdus daretur, neq; ut
æquò amèn fœdere; sed inditione populi Romani essent. (z)
ειδικώς, & speciatim notat illud, quod publicâ autoritate &
solenni ritu inicitur; distinguiturque non tantum à contractibus
privatorum; sed & à contractibus Regum circa negotia privata.
In hac ultima acceptione nostræ considerationis est, & cum
Pæceptore nostro Venerando, Dn. D. VVENDELERO (cujus senectuti
DEUS benedicat!) nec non cum Arumæo, Hænonio, Besoldo,
Avenario, aliisque Viris Celeberrimis, sic describere placet:
Fœdus est pactum publicum inter Principes aut civitates
liberas de re quavis licitâ & honestâ sibi mutuò præstanda

DEFINITIO.

Banda ad Reip. salutem solenniter conventum. (dd). Cum iis ve-
rò minimè pugnabimus, qui Fœdus conventionem vel etiã
contractum appellitant, quippe quæ nomina, si rectè intel-
ligantur, illi non disconveniunt. Maluimus tamen in
exponendo genere nomen pacti adhibere, cum & haud
pauca Politicorum, nec non Jctorum, nobis hujus sint au-
tores.

§ 6. His prælibatis, accedim⁹ ja ad Fœdera ipsa, in quorū
tractatione principē assignamus locum iis, qui contrahe-
re inter se fœdera possunt, quiq; Efficientis nomine ve-
nire plerisq; solent. Et quamvis regulariter quidem pan-
gunt illi, qui jura Majestatis habent; ac proinde superio-
rem non recognoscunt: ut sunt Imperator, Reges, &c.
(ee). At tamen Electores quoq; Principes, & alios Im-
perii Romano-Germanici Ordines pro generali pace &
quiete fœdera inire posse, constat ex *Aur. Bull. tit. 15. & Re-*
cess. Imper. Immo & Civitates maximè Impe-
riales liberas privilegio isto gaudere extra omnem
controversiam a leam positum putamus per verba A. B. d. c.
15. §. 1. & fœdus Svecicum, cui multæ interfuerunt Civita-
tes approbatum per R. J. 1500. *Wegen der Städte in*
Schwäbischen Bundt. De Civitatibus autem Hanseati-
cis, (ita forte dictis, quod maxima illarum pars mari ad-
iiciat, (ff) quid statuendum multis hæret aqua? an
earundem alias satis celebre fœdus, justum ac legitimū
censeri debeat? quod antequam enodemus, in anteces-
sum origo hujus Fœderis, sed non aliter quam obiter, levi-
que quod dicitur brachio, excutienda erit: Sunt quidam,
qui originem hujus fœderis ad tempora vetustissima, ac
ea quidem imprimis, quæ annum Christi millesimum du-
centissimum longè antecedunt, referre contendunt. Ast
quam benè monstrat Illustris & nunquam absque præfati-
one honoris nuncupandus Dn CONRINGIUS (gg), ita ra-
tiocinans: *Quoniam Lubeca cum aliis Vandalicis Civitatibus*
Societatis caput semper audivit, quomodo quæso ultra earum
primor.

(dd) Pl. Re. ad
Excell. D. D.
Vendel. Pol.
sect. 2. cap. 1. §.
9. & 10. Aven.
Coll. Pol. disp.
12. rh. 2. Hanom.
disp. pol. ult. rh.
2. Besold. Coll.
Pol. class. po-
ster. disp. 6.
EFFICIENTIS
FOEDERUM
CAUSA.

(ee) Brand-
lacht. in Epit.
Jurispr. Publ.
c. 1. §. m. 213.
Bornic. de jur.
majest. c. 25.
Argumenta l.
7. ff. de capt. &
post. Ludov.
Rudolph de su-
prema & abs-
princip. potest.
c. 2. Besold. de
jura fœd. c. 3.

(ff) Vid. Vveh-
neri Thesaur.
pract. in voce
Hanse
Städte.

(gg) Dn. D.
Conring. in
Exercit. de
Urbib. Ger-
man. th. 85.

(hh) Matth.
Stephani de
jurisd. lib. 2.
part. 2. cap. 3.
§. 2.
(ii) VVar. ab
Ehrenb. de
Fæder. cap. 2. n.
44.
(kk) Reckerm.
lib. 1. Polit. cap.
24.
(ll) Deducunt
hac latius Do-
minic. Aru-
maus de Co-
mit. cap. 4. n.
131. Idem, ad
A. B. disc. 6.
§. 10. Rumeli-
nus ad A. B.
part. 2. dissert.
4. th. 34. J. h.
Limnans de
Jur. publ. lib. 7.
§. 1. n. 79. seqq.
B. Garpx. de
Leg. Reg. c. 6.
§. 10. n. 10.
seqq. Dan. Ot-
so de jur. publ.
cap. 11. Johan.
Angl. VVer-
denhag. in pra-
fat. part. 1. §.
3. de Rebus-
publ. Hanseat.

primordia excurre origo potest? Cæperunt autem cond. seculo
duodecimo declinante, scilicet eo tempore, quo omnis balsbica
ora jugum Danicum exiit. Id quod circa annum 1259. contrigit.
Ut ita exinde concludere in arduo minimè sit, post annum
sexagesimum hoc fœdus cœpisse. A quo non multum ab-
sunt MATTH. STEPHANI (hh), WAREMUNDUS ab
EHRENBERG (ii), KECKERMANNUS (kk), alii, qui
tempus originis anno 1270. tribuunt. Licitum autem Fœ-
dus hoc esse tradunt Auctores, quorū rationes sequenti-
bus imprimis innituntur. Primum scilicet ex A. B. tit. 15.
constat, clandestinas tantum malitiosasq; subditorum cō-
fœderationes, nō verò pro pace publicā conservanda ini-
tas, qualis & hæc est, illicitas esse. Conservandi verò bo-
ni publici causā fuisse contractam hanc societatem, nemo
non dabit, qui qualis rerum complexus tum, cū coierunt
inter se hæ Civitates Fœdere, fuerit, ex Historia petet. (ll)
Deinde hoc ipsum Fœdus robur atq; auctoritatem à con-
firmatione Caroli IV. aliorumq; Imperatorum accepit.
Accedit quod longo jam temporis privilegio sit munitū.
Reliqua consulto jam præterimus. Qui avet ea scire, a-
deat Præcellentem Dn. M. Theod. Kirchmaierum, Colle-
gam ac Fautorem nostrum æstumatissimum, plenius de
hisce Civitatibus Hanseaticis differentem.

§. 7. Sicut autem in pactis omnibus attendenda est
persona, cum qua paciscimur; ita & in Fœderibus, quæ
ex usu Reipubl. esse debent, præprimis in personarum,
cum quibus illa ferimus, qualitates inquirendum est.
Et cum Personæ vel sint Ethnicæ, vel Christianæ, vide-
bimus, quibus cum Christianis fœdera ineunda. In Chri-
stiano, seu Principe jus Majestatis habente, seu Re-
publ. libera, quæ vel ex concessione Principis,
vel ex contractu, vel ex privilegio fœdera junge-
re potest, primò omnium fortunam & mores: sub
fortuna potentiam & res antegestas ponderemus: illam sa-
ne, quia societates potentiores ad securitatem multum confe-

conferunt; aliasq; egestas dirimit societates, nihilq; verius illo Bruti Tribunipl. dicto apud Livium: *Unam esse tenuium adversus potentiores securitatis cautionem, ut potentes, si nocere velint, non possint.* Potentiam verò non opes, pecuniam, & divitias tantum interpretamur: sed cū LIPSIO (mm) ea etiam fines imperii, opera, imò virtutes Principis, virosq; comprehendimus, juxta illud DEMOSTHENIS (nn): *πόλεως ἔγωγε πλεῖστον ἠγέμευ συμμάχους, πίσιν, εὐνοίαν.* Civitatis opes duco commilitones, socios, fidem, benevolentiam.

Nam glomerare manum bello, & concurrere in arcem

Cum sociis ardent animi: furor iraq; mentem precipitant. (oo).

Quique non mediocri potentia valeant; sed & in proximo habitent (pp). Nunquam enim stabile & diuturnum, quod à remotissimis & in vitis promittitur animis. (qq). Et notissimum est dictum Italorū: *L'acqua lontana non spegne fuoco vicino.* Nam si loci opportunitas absit, non facile in presenti periculo adfulgebit auxilium: quum remoti non ita citò se nobis conjungere possint; & vicinorum animi arctius etiam quasi naturæ vinculo copulati videantur ad mutuum auxilium ac defensionem præstandam (rr) *Res verò gestas etiam intueamur, quomodo & quales se erga alios gerant & gesserint confederatos.* Qui enim crudeles, perfidi, nihil veri amant, Deum nec timent, nec metuunt, jurisjurandi religionem susque deque faciunt, ab eorum fœdere abstinendum est. Verissimum enim est illud CICERONIS (ss): *Nulla nobis est societas cum Tyrannis, sed summa distractio; & hoc omne genus pestiferum atque impium, ex hominum communitate exterminandum.* Et Divi AMBROSII (tt): *Qui fieri potest, ut homini sit amicus, qui Deo fuit invidus?*

§.8. Sub bonis animi comprehendimus animorum conjunctionem & morum convenientiam. Non enim a-

B

micitia

(ss) Cic. offic. 3, c. 6. (tt) Ambros. 3. Offic.

[mm] Lipsius
de magnitud.
Rom. Imper.
lib. 1, c. 3.
[nn] Demosth.
Orat. Philipp.
3.

[oo] Virg. Æ-
neid. 2, 315.

[pp] Aristot.
Rhet. cap. ult.
[qq] Dion. Sic.
lib. 2, c. 7. Just. lib.
22.

(rr) Cho. Rier
lib. 2. Thesaur.
Polit. c. 11. Kec-
kerm. n. disp.
33. Curs. Philos.
q. 18. Ma-
ch. ad. ell. lib. 2.
de Republ. disc.
1. Resolc. lib. 2.
Polit. c. 5. n. 16.
& diss. de fœd.
c. 4. n. 11. El.
Reusner. lib.
3. Stratag. c. 3.
Reinh. König.
part. 1. theatr.
Pol. c. 5. n. 136.

(uu) *Mesch.*
(un. qv. est. Po-
lit. 74.

[xx) *Eberh. à*
Weihe de
fedit. lib. 1. c. 2.

(yy) *Bodin. de*
Rep. lib. 5. cap.
6.

(zz) *Vid. A-*
rum. de Jur.
Publ. discurs.
27. cap. 28.
Bort. 9 de nat.
Jur. Majest. c.
2. th. 16. Heig. 9
part. 1. qv. est.
11.

(aaa) *Petrus*
Maritz eliss.
4. Loc. C. mm.
cap. 6. n. 23. Al-
beric. Gentil.
lib. 3. de iure
belis cap. 1. §.
Althusius cap.
35. Polit. num.
51. Schönber-
nerus lib. 4.
Polit. c. 36. §.
468. & 469.
Timpler. lib. 4.
Pol. §. qv. 8.

amicitia firma & libertas tuta, ubi animorum exulat con-
junctio (uu). Mores verò Principum aliorum, virtutes
& vitia, item potentiam, quoque vitæ genere delectetur
Princeps, per Legatos ad aliud principale negotium tra-
ctandum missos obiter explorabit, ut svadet EBERHAR-
DUS à WEIHE (xx). Quibus tutius credetur, quàm vul-
gi sermoni & famæ. Si enim his semper fides haberetur,
etiam innocentissimus quisque vel hoc vel illo vitio tra-
duci posset: sicut Electorem MAURITIUM Saxonix Du-
cem, & ALBERTUM Brandenburgicum; hunc Docto-
rem, illum Licentiarum perfidiæ, vulgus appellasse (ut
imprudenter privata licentia scribit BODINUS (yy) scil.
quod Gallo civitates Imperii occupanti in omnibus non
amplius voluerint ad stipulari. (zz). Ad animorum con-
junctionem referimus etiam consensum Religionis, si
non universalem, tamen fundamentalem. Est enim re-
ligionis concordia subditorum & confœderatorum maxi-
mum vinculum, quod corda & voluntates eorum potissi-
mum invicem conciliat & conglutinat: E contra verò nul-
la ex re major animorum & voluntatum distractio, Re-
rumpublicarum pernicies nasci potest, quam ex religio-
nis diversitate: Ut ad objectionem SIGISMUNDI III Re-
gis Poloniae respondit Serenissimus CAROLUS IX. Sve-
corum Princeps hæreditarius Anno 1595. quod habetur
in Exegeti Historica Svecorum pag. 126.

§. 9. Verum enim verò, an cum diversæ Religionis
hominibus aut Principibus salvâ conscientia fœdus inire
liceat, nec ne, id multis verbis disputatum à pluribus jam
dudum est. (aaa). Et habet omninò res non parum diffi-
cultatis. Dividere autem fermè fœdera solent *in Ecclesi-*
astica, quæ Religionem solam respiciunt: *merè Politica*,
quæ super civilibus rebus ineuntur: & *mixta*; qualia sunt,
defensio religionis, ubi quæri solet, *an in religionis propu-*
gnatione impiorum aut hereticorum auxilia flagitanda, an uni-
us Dei subsidiò & ope standam? item in quibus requiritur, ne
errores doctrina, quibus altera confœderatorum pars est im-
mersa,

versæ, ab ministerio Ecclesiastico taxentur & refutentur. De primo ultimoque genere statuere Theologorum est, quod nobis hîc arrogare velle nefas est. De societate autem est merè Civili & Politicâ, si quæstio est, reperimus sanè, eâ non simpliciter esse interdictum. (bbb). Si enim licitum, commercia & contractus civiles cum hominibus religionis diversæ exercere, quod summa nos docet necessitas, cum, ut Poëta canit:

Non tellus eadem parit omnia, vitibus illa

Convenit, hæc oleis, hæc bene farra virent.

Cur non etiam liceret Fœdera cum iisdem inire ad legitimam sui defensionem? Pace enim & tranquillitate cessante, cessant plerumq; commercia. Deinde ex jure naturæ hausimus, quod vim vi repellere liceat. Nam ut diversitas Religionis iis, qui injustè opprimuntur, non obstaculo est, quò minus secundum jus naturale defensionem ejus suscipiant, quem injustè ab aliis opprimi vident, ita etiam nihil impedit, cujuscunq; religionis sit, per quem nos & nostra defendimus; quo minùs illa defensio nomine juris naturalis veniat. Nec nobis exempla desunt Sanctorum, qui urgente necessitate cum diversæ religionis hominibus fœdus percusserunt. Sic Fœdus Jacobus fecit cum Labano Idololatra (ccc), Josua cum Gibeonitis (ddd), Salomon cum Rege Hiram (eee), Judas Maccabæus cum Romanis (fff), Jonathas & Onias cum Romanis & Spartanis (ggg), Romani & Spartani cum Simone (hhh), & Simon cum Romanis. Sed quid antiqua profero exempla, cum recentia ubivis obvia sint? quis neicit, Svecos Lutheranos cum Gallis Papistis contra Electorem Brandenburgicum & Imp. Rom. atque Danos terrâ mariq; bella gerentes; Lubecenses, Bremenses ac Hamburgenses cum Batavis; Danos cum Hollandis fœdera iniisse? ut pluribus exemplis supersedeam; quorum magna series posset adduci. Collectis autem omnibus omnium rationibus, hæc earum summa redit: quòd scilicet liceat cum iis agere, negotiari, res rationesq; contrahere, commercia exercere,

B 2

& si

(bbb) Gratius

lib. 2. de Jure

Belli & Pac.

cap. 15. §. 8.

seqq. D. Ger-

hardus de Ma-

gist. Polit. sect.

4. §. 154. seqq.

Brochmann.

part. 2. Syst.

Theol. Loc. de

Magistr. Pol.

sect. 6. p. 503.

& seq. Heif.

Ulr. Hunn. de

part. c. 9. q. 8.

Rein. König. de

l. cap. 5. n. 82.

cum seqq. Be-

sold. de fœd. c.

4. n. 2. & 3.

(ccc) Gen. 31.

§. 44.

(ddd) Jas. 9. §.

15.

(eee) 1. Reg. 5.

§. 12.

(fff) 1. Maccab.

8. §. 20.

(ggg) 1. Macc.

12. §. 1.

(hhh) 1. Macc.

14. §. 18. 20.

& 24.

(iii) *Celeberr.*
Dn. D. V. Ken-
deler. in Polit.
pag. m. 620.
Rein King. de
Regim. sec. &
Ecc. l. 2. class.
3. c. 3. n. 33. Dan.
Otto de Jur.
Publ. cas. u. S.
3. V. Vurmser.
Exercit. Acad.
8. q. 6. & 7.
V. Var. ab E-
rent. in Medi-
tam. pro Fæd.
Agenar. in
Coll. Pol. disp.
22. sb. 5. Kirch-
mer. de Republ.
disp. 17.

(kkk) *Panor-*
mitano in c.
quod super X.
de voto. Lan-
densis de bella
q. 9. & c. 71.
Corsetti. de po-
rest. reg. parte
4. q. 33. Affli-
ctus in feud.
tit. de pace.
Schrad. in de-
lin. sur. bella
conc. 4. Socin.
Conf. 20. Ol-
drad. 1. Conf.
72.

& si quæ præterea civilem statum attingunt: auxilia verò eorum, nisi urgente extremâ necessitate, desperatis cœteroquin rebus omnibus, implorare non liceat. (iii). Addunt etiam nonnulli, brevioribus limitibus circumscribendam ejusmodi societatem esse, & sedulò cavendum, ne nimia commixtio contagium afferat infirmis.

§. 10. In controversiam præterea vocatur & illud: Num Principi Christiano pro sui suorumve defensione, cum Principe infideli, veluti ipso Turcâ, contra Principem & quidem Christianum, fœdus ferire liceat, vel si ab aliquo Principe Christiano prematur, auxilium petere? (kkk). Agerrimè sanè tulit CAROLUS V. Imperator, cum intellexisset Franciscum primum Gallia Regem cum Turcâ Imperatore fœdus contraxisse, proindeq; illum non minùs quàm Turcam ipsum pro communi Christianorum hoste habendum constituit in *Recess. Spirens. d. Anno 1544. §. und demnach/versic. und diereit/ & §. Es achteten wir.* Contrahendo sanè amicitiam cum inimicis, præsumitur & ipse inimicus factus l. *liberi 28 in illis verbis: vel inimicis suis suas amicitias copulavit, C. de inoffic. testam.* Paria etiam videntur esse inimicum & amicum inimici, propterea quod similis quis præsumitur illis, cum quibus illi est amicitia, consuetudo & familiaritas. Nec dubium, quin illi suæ potius utilitati, & salutî inserviant, quàm alienæ; ac premente hostium metu, aut victoriæ laudem prædamq; sibi tribuant, aut fugæ latebras quærant. Sunt porrò ejusmodi fœdera quoq; admodum periculosa, cum occasione mutandæ religionis præbeant, raroq; apud infideles fides inveniatur. Cæterum pro decidenda quæstione potiora videntur argumenta negantis quàm affirmantis sententiæ (lll). Sed nulla inquit inire possint fœdera? & numne culpandi ideo, quibus pacis jura & amicitia cum illis intercedunt? an furcis expellendi sunt, qui cum infidelibus

(lll) *Vid. Rein King. lib. 2. class. 3. q. 2. n. Humnius de pactis c. 2. q. 4. Zepperus lib. 4. de Legibus Mosaricis, c. 6. Colerus de jur. Imp. Germ. concl. 77. König. part. d. 4. n. 83. Otto de jur. publ. 6. 11. Befold de fæd. c. 4.*

bus Turcis fœdera contrahere non verentur? Neq; adeo rigidi sumus, ut simpliciter cum infidelibus quibusvis illicita dicamus fœdera; sed hanc tamen conditione improbamus: si absit necessitasurgens & evidens. Hinc mediâ viâ cum CELSO MANCINO [mmm] incedimus, cujus verba hæc sunt: *Ego semper arbitratus sum, si Principi Christiano bellum sit cum Principe etiam natura legis, ei non licere infidelium auxilio uti simpliciter loquendo; neq; pro sui tutela atq; defensione. At verò si bellum justum sit infideli; tunc posset Christianus Princeps contra infideles auxilio infidelium uti.* Ex quibus hæc duo notanda: (1) quod contra fideles & sic contra Religionem vel Christum illicita sint fœdera cum impiis. Ne si pangantur fœdera, Principi obtingat, quod FRANCISCO I. Galliarum Regi jamjam morituro exclamanti: *Perii, heu perii, qui volui esse fœderatus ei, qui est hostis Christiani nominis.* Cardinali Guisio consolationem ex sacris literis suppetenti respondisse fertur [nnn]: *omnis misericordia mihi clausa est; qui ut æmuli mei vel gloriam infuscarem, vel injuriam vindicarem, fœdus pepigi cum Turca, & Christianorû capita tanquam armenta ad Mahometanam servitutem vivus vidensq; passus sum abigi.* [2] Quod contra infideles alios licita sint necessitate urgente. Ejusmodi ergo fœdera nõ simpliciter improbantur; sed tum demum, quando absque ulla legitima causa quidam in fœdus descendunt cum infidelibus; ac velut ad ludum jocumq; transiliunt.

§. II. Materia Fœderum sunt omnia ea, quæ ad Reipubl. salutem faciunt vel commodiorem conservationem. In genere tamen requirimus, ut sint res licitæ, legitimæ, possibiles, honestæ, ac legibus permissæ. [ooo] Quæ enim pacta contra leges & bonos mores fiunt & præstiti impossibilia sunt, obligandi vim habere non possunt, imò omnes contractus & omnes conditiones, quæ turpem continent causam, aut ad delinquendum invitant, quæ fiunt conscientia contradicente & legibus prohibentibus, non modò inutiles esse, sed & planè nullos, & pro infectis haberi, indubitati juris est. In specie autem fœdera contra

B 3

hi so

(mmm) Celsi Mancini cap. 18. in tract. de juribus Principum lib. 6. fol. 253.

(nnn) Sleidanus lib. 15. Comm. pag. 332.

MATERIA
CIRCA
QUAM, SIVE
OBJECTUM.

(ooo) Dn. Lyserus in disp. de Fœd. §. 7. Braudl. dic. 12. p. 214.

hi solent vel de Religione, vel de mutuis auxiliis, vel de commerciis, vel aliis Rempubl. & publicam rem concernentibus. Atque hinc pertinent Conditiones Fœderum, de quibus etiam pauca quædam subnectemus, siquidem & ea debent esse honestæ, æquæ, possibiles: item certæ ac perspicuæ, [ppp], ut callidas interpretationes haud admittant.

(ppp) Bodin.
lib. 1. de Re-
publ. c. 6. n. 580.
Hanon. d. disp.
Pol. ult. sh. 29.
VVar. ab E-
renb. d. c. 2. p.
188. Besold. de
Fœd. c. 5. n. 20.
seq. König. d.
cap. 5. n. 155.
FOEDERUM
CONDITIO-
NES, ATQVE
FORMA.
(qqq) Petr.
Fab. lib. 1. Se-
mestr. c. 7. ar-
gumento l. 7.
§. 1. ff. de capt.
& de post.
Tholof. de Re-
publ. lib. 11. c. 4.
Cuiac. lib. 1.
obs. 23. & 27.
Otto, dist. loc.
c. 11.
Mantic. l. 27.
de tacit. con-
sent. tit. 7. n.
10.
Reckerman.
lib. 1. Syst. Pol.
c. 24. p. 190.
(xxx) Arnisaus
de jure Majest.
c. 4. n. 8. Val.
Förster. de *

§. 12. Conditiones illæ, sub quibus Fœdera contra-
hantur, aut sunt æquales, aut inæquales [qqq]. Æquales
sunt, quum pari jure ac lege in fœdus & amicitiam veni-
unt. Unde Fœdus hoc vel est in eadem re, vel simili. *In*
eadem re; ut in mutuâ defensione; & sic omninò æquale
est. *In simili*; ut quum una Respubl. defensionem & peri-
culum, altera pecuniam & comæatum subministratio-
nem æquivalentem promittit. Inæquales conditiones sunt,
quum non tantum, quantum ab unâ parte promissum est,
ab alterâ exspectatur: cujusmodi Fœdus est vel inter Pa-
tronos & Clientes, & dicitur *Fœdus Clientelare* sive *protecti-*
onis, *Schutz und Schirms Gerechtigkeit*. [rrr], quod alter
alterius defensionem, & is vicissim mutua obsequii tenetur
relatione. Clientela enim nihil aliud hodiè est, quàm
gratuita & confœderata sociatio ex justa & probabili cau-
sa inita, quâ liber populus alterius majestatem comiter ob-
servare tenetur, ut ab injuriâ potentiorum tutior esse pos-
sit (sss). Vel inter Principem & ejus Tributarios, & voca-
tur *Fœdus miserabile*. Atque hoc Doctores improprium
appellant, seu quasi Fœdus. Forma denique Fœderum
ipsa est pactio sive obligatio. Quò pertinent Ceremoniæ
ac Solemnitates, quæ apud varias Gentes variæ fuerunt.
Romanorum morem refert Livius lib. 1. c. 24. Apud quos
Fecialis ex jussu Regis sumtâ herbâ purâ seu sanctâ, quam
sagmina vocabant, feriebat porcâ silice, dicens: Sic â
Jove feriatur is, qui sanctum hoc fregerit fœdus, ut ego
hanc

* jurisdict. Rom. part. 2. nu. 175. Reckerm. dist. c. 24. p. 391.
seq. Besold. c. 5. n. 7. Kirch. disp. 7. tk. 2. (sss) Braudlachs Epit.
Jurispr. Publ. c. 3. pag. m. 216. VVar. lib. 1. c. 4. Bodin. de
Res. l. 1. c. 3. n. 108. Grotius de antiq. Batav. c. 3.

hanc porcā ferio. Hinc *Claudius Caesar* cum Regibus
 Fœdus in foro icit, porca cæsa, & veteri Fœcialium præ-
 fatione adhibita. Extant & hodiè denarii argentei, quos
 ab Italicis populis, quo tempore bellum Marficum motū
 est, cusos esse, facile constat. In alterâ namque parte
 conspicitur *imago Italia, capite laureato*; in alterâ *conju-*
rati, & in medio, *unus, qui porcā sustinet*; cuius immolati-
 one Fœdera ab antiquis fieri solita, indicat quoque illud
 Virgilii (ttt) -- *Et cæsa jungebant fœdera porcā*; nec non illud
 Ciceronis (uuu): *In eo fœdere, quod factū est quondā cum Sam-*
nitibus, quidam adolescens Nobilis porcā sustinuit, jussu Impe-
ratoris. Scythæ verò hoc modo fœdus sanciebant: *Infuso in*
grandem calicem vino, commiscebant eorum sanguinem, qui fe-
rent fœdus, percutientes culcello, aut incidentes gladio aliquan-
tulū corporis; deinceps in calice tingeant sagittas, securim, jaculū:
hæc simul atque fecissent, sese multis verbis devoventes, poculum
evacuare, non modò ii qui fœdus faciebant, sed etiam comites il-
li, qui erant maxima dignitatis (xxx). Fœdus firmantes *Medi*
 & *Arabes*, missum è leviter vulneratis brachiis aut polli-
 cibus sanguinē invicem lambebant. (yyy) *Baucæ* fœdus
 fœdus super occultam fossam, & quoad humus ea ita se
 haberet, tamdiu fœdus in eâ regione ratum fore sentie-
 bant. (zzz). *Pannoni, Tartari*, & alii populi alium adhi-
 buerunt morem (aaaa). Duo autem maximè insignia
 Fœderis & amicitie Symbola apud Antiquos fuerunt, Pa-
 nis nimirum & Sal, quorum quidem usu & esu fœdera con-
 firmare solebant. Unum alimenti, alterum condimenti
 instar obtinet: utrumq; v. *φιλαδελφίας* & benevolentie
 tessera & signum est. Hinc *Macedones* patrio ritu fœdus,
 quod sanctissimum vellent haberi, sic inibant, ut panem
 gladio divisum uterq; libaret (bbb). Eandem apud *Mo-*
schos consuetudinem receptam esse testatur SIGISMUN-
 DUS BARO ab HERBERSTEIN (cccc). Sal non tantum
 in Gen

SOLEMNIA
 TATES A-
 FUD VARI-
 OS VARIÆ.
 (ttt) Virg. lib.
 8. v. 641.
 (uuu) Cic. lib.
 2. de Inuent.
 cap. 30.

(xxx) Herodot.
 lib. 4. Solin.
 cap. 35. Pomp.
 Mela lib. 2.
 Geogr. pag. 42.
 Alex. ab Ale-
 xand. lib. 5.
 Gen. dier. c. 3.
 Camerar. cent.
 2. hor. subcis.
 c. 87.
 (yyy) Tertull.
 in Apolog. c.
 Tacit. in Ner.
 Salustius in
 Catilin. Conf.
 Valer. Max.
 lib. 9. c. 11.
 (zzz) Hero-
 dot. lib. 3. p.
 160. *

(aaaa) Vic. Avent. in Ann. Bojor. lib. 2. Cromer. rer. Pol.
 lib. 30. Polydor Vergilius de Inuent. rer. lib. 2. c. 15. Struck. lib. 1. An-
 tiqu. c. 30. (bbb) Curt. lib. 8. Cæsar. Rhod. lib. 28. Antiqu. c. 15.
 (cccc) Sigism. Baro ab Herberstein. in descript. Mosc.

(ddddd) *Plin.* in Gentilium sacrificiis adhibitum esse comprobat PLINI-
US (ddddd); sed etiam gentis Israëliticæ (eeee). Quod
lib. 31. c. 7. *Ti-* tum vitæ morumq; puritatem, tum divini Fœderis cum
bull. el. 4. lib. 3. isto populo firmitatem & stabilitatem adumbrat. Quid
Horat. 3. Odar. autem hodie in usu, consule *Besold. lib. 2. Polit. c. 6. n. 31.*
23. *& dissert. de fœd. cap. 6.* Plura enim adjicere, chartarum
(eeee) *Levis.* prohibet angustia.
2. 5. 13. *Numo.*

(ffff) *Bodin. de*
Rep. lib. 5. cap.
6.

§. 13. Fœderis Confirmationem quod spectat, jura-
mento & solenni preceatione sive nominis divini invo-
catione fieri consuevit. Idque cum primis usitatum fuit
apud eos, quorum fides sociandis suspecta. Hinc CA-
ROLUS Burgundiorum Dux LUDOVICUM XI. Regem
Galliarum, cui nihil credendum putavit, referente BO-
DINO [ffff], nova jurisjurandi religione obligavit. Alii
insuper non contenti confirmatione per juramentum fa-
ctâ, præcipuè si cum hostibus erat contrahendum, etiam
obsides solebant rogare & recipere, ut in *Fœdere Chambor-*
rico factum inter Gallum & MAURITIUM Electorem; ubi
Gallo obsides dabantur Christophorus Dux Mecho-
lenburgicus & Philippus Landgravius Hassiæ.
Interdum & Castella oppidave munita, ut eo minus de
Confœderatorum fide dubitare liceret. Quamvis itaque
juramentum præcipuus Fœderatorum sit nexus, quippe
quod plus faciat, quam simplex promissio, veruntamen nõ
adeò necessarium ducimus ad Fœderis confirmationem,
sed sufficere putamus, si quis conventa se servaturum per
suam fidem, vel cum clausula loco juramenti: *Ich will*
zwar nicht schweren/ aber mich doch an Eynes Stat zuhalten
verpflichten/ promiserit. Accedit quod hodiè plerumq;
per nominis propria manufactam subscriptionem & insignium-
annexionem non parum roboris pactis Fœderibus solet
accedere. Et ut firmiora & sanctiora sint Fœdera, sæpè
in Senatu, vel in Curiâ majore, vel in Comitibus Optimatû
Populique promulgantur. Nec subditorum sive Ordinum
consilium in Fœderibus contrahendis negligendum
est

est (gggg): quum nullum firmitus Principibus sit praesidium subditorum benevolentia (hhhh). Cautionum omnium, quibus foedera firmantur, felicissima putatur, si ea, adfinitate & propinquitate contracta, jungantur (iiii): nam & aperta bella hac ratione commodè sopiuntur.

§. 14. Panguntur autem Foedera vel perpetua vel temporaria. Quorum haec ad certum Reipubl. tempus vel ad confederati Principis excessum; illa, quamdiu Gentis nomen est, durant [kkkk]. Et huc referendum venit *Fœdus hereditarium* [seu pactum Confraternitatis die *Erbvereinigung / Erbverbrüderung /*] quò cavetur, ut alterius stirpe extincta patrimonium ejus ad alterum certam successione lege perveniat. Quale inter Illustriss. DUCES SAXONIAE & LANDGRAVIOS HASSIAE Anno 1373. sancitum & Anno 1431. 1555. 1587. & 1614. renovatum insuper & à CAROLO IV. Anno 1373. RUDOLPHO II. Anno 1597. imò ab omnibus Impp. vigore Capitul. art. 4 confirmatum est (llll). Inter Duces Saxoniae & Hennebergicos anno 1554. Kal. Septemb. pactum, quorum nunc extinctorum Principatus ad Saxoniae Duces devolutus est. Plura silentiò veneramus exempla, quae videri possunt apud Nobiliss. Dn. SCHÖNBÖRNERUM (mmmm). Easque pactiones Reipubl. utiles esse ostendit CL. Dn. NIC. REUSNERUS (nnnn): 1. Quia sic familiarum senescentium splendor & dignitas conservatur. 2. Privatorum commodis hisce pactionibus prospectum est, ne illi alienis & peregrinis Dominis subjiciantur. Siquidem satis deplorandum, videre antiqua Majorum praedia & castra devolvi ad externos (oooo). 3. Et publica denique salus ejusmodi innititur confederationibus (pppp). Ad harum classem referre etiam solent *Ganerbinatus*, qui nihil aliud sunt quam societates & confederationes Nobilium excellentiorum sui defendendi causa inita adversus latrones, qui tunc temporis homines undique infestabant.

C

Cujus

(pppp) Andr. Knichen. d. c. 52. n. 78. seqq. Heig. lib. 1. q. 2. 23. n. 24. Gail. l. 2. tit. 127. n. 5. Chassan. in catal. glor. mundi part. 5. Concl. 23. n. 107.

(gggg) Eberh.

at Veihe d. lib.

l. c. 2. n. 223.

Bodin. d. l. 5.

c. 6.

(hhhh) Liv.

lib. 3. Senec. lib.

1. de Clem.

(iiii) Nicol.

Bess. de pact.

famil. cap. 6. p.

166.

Besold. de Fœd.

c. 5. n. 5. & c. 6.

n. 3. Bod. loc.

cit. p. 906. seq.

(kkkk) Kirchner.

de Ref.

disp. 17. Besold.

d. l. th. 19.

(llll) Chytraeus

in Chron. Sax.

lib. 18. f. 534.

Varem.

ab Erent.

lib. 1. c. 2. n. 26.

Knichen. de

jur. Sax. verb.

Electorum c. 2.

n. 73. seqq.

(mmmm)

Schönbörn. lib.

2. cap. 13. pag.

m. 157.

(nnnn) Reus-

ner. lib. 1. Con-

sil. 7. n. 34.

(oooo) l. 38. ff.

de rei confed.

l. 22. C. de ad-

ministr. tutela.

(qqqq) *Rittershuf. in Partit. Feud. lib. 1. c. 17. p. 257.*
 (rrrr) *Conferentur R. U. An. 1500. in Comitibus August. & Vformat. An. 1495. Item August. 1548. Videatur & Ordinatio Camera 1555. Add. Paupermeister. lib. 2. Jurisd. c. 8. Först. de succ. l. 4. c. 24. Vult. de Feud. c. 9.*
 (ssss) *Bodin. l. 1. lib. 5. c. 6. Conf. Dn. D. Wendelerus d. l. pag. m. 360. & Besoldus l. 9. §. 29.*

**FINIS
FOEDERUM**

(tttt) *B. Carp. 2. c. 12. Comm. ad L. R. cap. 9. n. 17.*

Cujus rei originem DN. D. RITTERSHUSIUS antiquitatis solertissimus observator, ad ea refert tempora, quibus in armis jus positum erat, zu der Zeit/da das Faust-Recht in Schwange ginge. Ubi ejusmodi fraternitates certis sancitæ fuerunt legibus, quas appellabant den Burgfrieden. (rrrr). Sed ut redeamus, unde quasi divertimus, *Fœdera Temporaria* ita sunt constituta, ut ad aliquod tantummodò tempus durent, quod vel expressum & certo annorum numero determinatum, quibus elapsis, aut omnis cessat obligatio aut mutuo consensu de novo sunt renovanda & confirmanda; vel tamdiu vim suam sit habiturum, quamdiu Principes confœderati vixerint, alterutro autem mortuo dirimuntur, sæpe tamen Principes, qui cum populis fœdus feriunt, non tantum quamdiu vixerint, sed etiam ut se mortuis in aliquot amplius annos tres quatuorve amicitia continuari possit cavere consueverunt, ut in Fœderibus Francorum cum Helvetiis factum memorat morum ille censor & Gallorum Politicus insignis BODINUS (ssss). *Perpetua*, alioquin æterna dicta, ad posteros etiam transeunt & in perpetuum obligant. Ebræi societates firmissimas appellabāt *Fœdera Salis*, i. e. sempiterna, quòd nihil eorum, quæ concreta ex Elementis, Sale sit incorruptius: & Romanos omnibus suis Fœderibus æternitatem imposuisse legimus. Sic cum Latinis *amicitiã contraxerunt, tamdiu duraturam, donec cælum terraq; eundem subirent statum.* Hæc autem Fœdera etsi per se renovatione opus non habeant, maxime tamen consultum videtur si eorundem rati habitio à succedentibus exigatur, ne isti pacto Antecessorum se non obligari forsan existiment.

§ 16. Finis Fœderum in genere est conjunctio animorum & Principum ac populorum consociatio & in unum corpus coalitio. In specie verò ille consistit in Religionis vel Regionis defensione. Sic *Fœdus Schmalcaldicum* anno 1530. à Statibus Imperii Protestātib; ob Religionem contractum esse testatur Incomparabilis CARPZOVIVS, Jctus consummatissimus & immortalitate, quâ nunc fruitur, dignissimus (tttt). Item in

Com

Commerciis & negotiationibus, ut liceat sine impedi-
 mento negotiari, & liberè mercaturam quarundam rerū,
 aut omnium ultro citroq; exercere. Quale inter Dantiscū
 & Thuronium; & quale Hanseaticæ Civitates in aliis re-
 gnistenuerunt. Londini in Anglia; Burgis in Flandria;
 Bergæ in Norrvvegia & in Russia Neogardiæ. (uuuu). Ta-
 le & Turcæ ab Antvverp. petierunt, ut XIX. mercatorum
 collegium ipsis permittere vellent. (xxxx). Fœdus de-
 fensionis nihil aliud est, quàm quod contrahitur propter
 mutua auxilia præstanda; Idq; propterea, quia defensio
 omni jure licita (yyy), & quidem Divino Lev. 19 v. 18. Matth.
 22. v. 30. tale Josua cum Gibeonitis Jos. 9. David cum Simri 2.
 Sam. 5. Joab cum militum præfectis, 2. Reg. 11. &c. Naturali l.
 1. §. cum arietes, ff. si quadr. pauper. ses. (zzzz). Jure gentium
 l. 3. ff. de J. & J. (aaaa) Civili l. 45. §. penult. ff. ad L. Aquil. l. 1.
 C. unde vi. Canonico c. 2. 3. 18. Extr. de Homicidio. (bbbb).
 Mutuâ itaque animorum conjunctione alter alteri confœ-
 deratorum indiscrimine succurrat necessum est. Quod
 qui negant, malè pereant, & Bartolum propterea in in-
 ferno cruciari Baldus confidenter asserit. §. 17. Effectus deniq;
 in fide, ceu omnium Fœde-
 rum fundamento & basi, consistit. Nec non in mutuâ
 confœderatorum observantiâ, quâ secundum verba pro-
 missionis fidem datam servare, & auxilium promissum
 præstare tenentur. (cccc). Sapienter omninò Laco-
 nille Agesilaus censebat: eos, qui perjurii sese astringerent, &
 homines à suis rebus alienare, & Deum sibi iratum reddere: E-
 contra, servatâ religione confirmare res humanas, quod cum
 his & Deorum faceret Numen, & homines iis maximè studere
 conspessent, quos conservare fidem viderent. Uti de eo me-
 moriæ prodidit CORNELIUS NEPOS (ddddd). Etenim
 ut Poëta canit:

Non bove mactato cœlestia Numina gaudent;

Sed quæ præstanda est, & sine teste, fide.

Fidem ergò non modò inviolatam tueri oportet, sed et-
 iam ab omni suspitione remotam. Quæ res, opinor,

C 2

Roma-

(uuuu) Chytr.
 in Saxon. lib.

23.
 (xxxx) Besold.
 class. 1. diff. Pol.
 11. th. 22.

(yyyy) Gassius
 lib. 1. de pac.
 publ. c. 16.
 n. 6. VVar. ab
 Erenb. lib. 1. c.
 2. n. 18.

(zzzz) Gove-
 an. lib. 1. varia-
 ar. lect. c. 20.

(aaaa) Boce-
 rus de duello c.
 18. n. 18.

(bbbb) Vid.
 Besold. de jure
 fœd. c. 1. VVa-
 remun. lib. 1.
 c. 2. n. 906.

EFFECTUS.
 (cccc) Schön-
 born. d. lib. 4.
 Pol. c. 37. pag.

m. 473. seqq.
 Brandlacher.

Epit. Jurispr.
 Publ. c. 1. p.
 215. Avenar.

Coll. Pol. disp.
 12. th. 28.

(ddddd) Corn.
 Nep. in vita
 Agesilai c. 2.
 n. 4.

Romanos induxit, ut *Fidem*, quasi Deam aliquam, in *Capitolio Jovis vicinam esse* vellent. Quin jam olim vetustissimis tēporibus Numa fidei solenne instituerat: ad cuius sacrariū *flamines bigis, currū arcuato vebi oportebat, manuq; ad digitos usq; involutā, rem divinam facere: significantes, fidem tutandam, sedemq; ejus etiam in dextris sacratam esse, (ecccc).* Ac coluit sanè gens ista eam sanctissimè. *Summa*, inquit *FLORUS (ffff)*, *Fæderum Romanis religio est.* Cui subscribit *WAREM.* ab *ERENBERG (ggggg)*, *contractus Fæderum, inqviens, erant simplicissimi apud Romanos, & tamē firmiores nostris juramento confirmatis; id quod deinceps demonstrat.*

§.18. Quàm severè etiam in eos, qui Fædera neglectui habuissent, animadverterint, docet Cicero cū alibi, tūm præcipuè in *5. Verr.* Ut nulla tam gravis excogitari possit coërcitio, quā non dignè ruptores isti afficiantur. Quo fine Tullus Hostilius ruptorem Fæderis Metium Suffetium religatum inter duos currus, pernibus equis distraxit (hhhhh). Quia ut Adamas, si frangi contingat malleis, in minutissimas disilit crustas, adeo ut vix oculis cerni queant; ita arctissima necessitudo in summam vertitur simultatem, si quando contingit dirimi (iiii). Et semper quasi divina necessitate perjuris istis adjuncta pœna, ut & divinam ultionem & humanam infamiam incurrant (kkkkk). Notum hoc est ex historia Saulis, cujus posteritas ob violatam à Saule fidem Gibeonitis quondam à Josua datam, in cruce est acta (lllll). Notum ex historia Zedechiæ Regis, qui fidei datæ & jurejurando confirmatæ immemor, ubi cum Ægyptiorum, Ammonitarum, Moabitarum & Idumæorum Regibus, adversus Nabuchodonosorem conjurasset; post triste internecionis liberorum suorum spectaculum exoculatus, catenisq; vinctus, Babylonem abductus, regnum unā cum urbe & templo perdidit (mmmmm). Notum deniq; hoc ex funestissimā & luctuosissimā Christianorum clade, ad Varnam acceptā, cui causam præbuit rescis-

(ecccc) Livius
lib. 1. cap. 21.
(ffff) Florus
lib. 2. cap. 6.
(ggggg) Varenem. ab Erenb.
d. tr. de fæd. c. 3.
p. 312.

(hhhhh) Florus
lib. 1. cap. 3.

(iiii) Plinius
lib. 37. cap. 4.

(kkkkk) Ari-
stoteles ad A-
lexand. 18.

Videatur Er-
mergin Valerio

Max. Christi-
ano lib. 4. cap.

9. Schönborn.
loc. cit. p. 474.

Besoldus de
fæd. c. 7.

(lllll) 2. Reg.
21.

(mmmmm)
4. Reg. 25. & 26.
Paral. 36.

rescissio Fœderis, ex instinctu Juliani Cardinalis Legati Pontificii, negantis valere juramentum, Papâ inconsulto cum hostibus religionis percussum. Nimirum decennalis pax, inter Ladislaum Ungariæ, & Amuratem, Turcarum Reges, erat sancita, & jurejurando, nostris in Evāgelio, illis in Alcorano firmata. Amurates itaq; cum suos in pugna Varnensi à Ladislao Rege, qui violato fœdere prior bellum fecerat, non sine magnâ cæde fugari conspicaretur, ad expianda fidei violatæ piacula, ad ulciscendam Christianorum perfidiam, & ad vindicandum jus rescissæ pacis, depromptum è sinu codicem initi sanctissimè fœderis explicuit, intentisq; in cœlum oculis, ingeminans: *Hæc sunt (dixit) Christi crucifixe fœdera, quæ Christiani tui mecum percussere, per numen tuum sanctè jurarunt, datamq; sub nomine tuo fidem perfidè violarunt. Nunc Christe, si tu es Deus, ut ajunt, & nos hallucinamur, tuas measq; hæc injurias ulciscere; & his, qui nomen tuum nondum agnovère, violatæ fidei pœnas ostende.* Vix his dictis pugna, quæ primùm anceps, inclinare cœpit, & primùm Proceres, Episcopi, Varadiensis & Agriensis mox Julianus Legatus, fœderis violati svasor & dædèx cecidère: postremò Rex ipse Ladislaus telorum sylvâ inter confertissimos hostes prostratus est; cujus caput abscissum, hastæq; adfixum, Amurates pro vallo statuit, his vocibus concitatis: *Tales justus Deus pœnas, ex auditis Turcarum imprecationib; à perfidis Christianis exigit.* (nnnnn) Hoc exemplo Principes, & quotquot Fœdera atq; conventiones ineunt, meritò commoveri debent; ut divinæ vindictæ memores, nomine Dei omnipotentis fraudulenter, aut compendio quæsito, non abutantur; utpote qui non inultum finit sui nominis abusum.

§.19. Fœdera igitur justis de causis semel inita absque urgente necessitate dissolvenda non sunt; sed firmiter sanctèq; tenenda (oooo). Id quod requirit tam Jus divinum, fidem hosti datam, inviolatam servare mandans,

C 3

(nnnnn) Bonæ
finis lib.6. de
rebus Ungari-
cis cap.3. Chal-
condylas lib.7.
Josius lib. 2.
Abrahami de
la Faye horr.
pol. histor. p.
m.170. seq.

(oooo) Besol-
dus lib.2. Polit.
c. 6. §. 39.
Var. ab Eren-
berg. in Medit.
pro Fœder. Kō-
nig. part. 1.
Pol. c. 5.

(ppppp) Exod.
20. 7. Lev. 19.
6. 11. & 12.
Rom. 3. 6. 24.
Matth. 5. 6. 35.
(qqqqq) arg. l.
1. ff. de pact. &
l. 1. ff. de constit.
pecun.

(rrrrr) l. 5. C. de
obl. & act. l. 46.
ff. de pact. Vid.
Helf. Ulr. Hun-
nius in Resol.
Jur. Civ. lib. 1.
sr. 1. q. 6. 6. & 7.
it. in sr. de pa-
ctis c. 3. q. 14. fol.
271a

(sssss) B. Pa-
rens meus de-
federatiss. disp.
de Magistr.
Polit. q. 12. &
B. Gerhard. in
Locc. Theol.
Tom. 6. pag. m.
804.

(ttttt) Braud-
lacht. d. Epit.
J. P. c. 1. p. 216.
Avenar. disp.
12. Coll. Pol. th.
29. Grotius d.
cap. 15. num. 15.

dans (ppppp); quàm Naturale, ne data fides frangatur, dicitans. Hoc enim fieri non potest, quin violetur veritas, fidelitas, ac justitia. Veritate enim quis obligatur, ut quod promittit, sincero animo promittat, nisi mendax audire velit. Fidelitas urget, ut quod promissum est, ipso opere impleatur, ne perfidię vitium imputetur. Justitia deniq; suo quodam jure poscit, ut quis illud, quod alteri pacificando promissit, exequatur. Et cum nihil humanę fidei conveniat magis, quàm ut ea, quę placuerunt & porro placeant (qqqqq); cum etiam ea, quę initio ante conventionem voluntatis erant, postea per contractum & fœdus & obligationem, quę in eo semper datur, fiant necessitatis, & revocari & rescindi sine alterius consensu non possint (rrrrr); igitur etiam Princeps vel populus, si à Fœdere legitimo temerè recesserit, à perfidię scelere absolvi non poterit, quamvis etiam vi & metu ad talem transactionem faciendam fuerit adactus. Pluribus id ostendimus in *Spicilegio nostro Zinnudlow practico* secundo, Zinnu. 2. Monemus tamen, quòd jure à Fœdere recedat is, cui fœdus ex altera parte non est servatum, sed prius violatum, vel ut violaretur, aperte tentatum. (sssss). Fœdus enim secundum Auctores (ttttt), justè dissolvi potest vel per voluntatem utrarumq; partium, tempore scilicet elapso; vel circumstantiis ejus cessantibus, vel mutuo confœderatorum dissensu, vel etiam altera parte fœdus atrociter violante. In eos igitur, qui per justam rationem à Fœdere discedunt, nihil temerè statuendum est arg. l. 14. 15. & 16. ff. pro Soc. Atque hæc sunt, quę fudimus potius, quàm scripsimus. Multa poterant addi, quę de industria omisimus; plurā immutari; hoc tamen Typi negabant, quibus, ut primum aliquid in schedas effusum, tradendum erat. Quod spero abunde conciliabit veniam; nec minus & temporis, quod & aliis mihi destinandum fuit operis, & hujus chartę valdè angusta angustia. Finem faciat solennis illa Beatissimorum Martyrum formula;

DEO GRATIAS!

Fœdera sancta Deus Cœli fundavit ubiq; s
Nil in natura fœderis impos agit.
Omnia, quæ mundus fovet, arcto fœdere constant,
Leges, divina sunt bene juncta sibi.
Fœdere res hominum florent, sine fœdere langvent,
Vis unita hominum fortior esse solet.
Propterea Reges populorum fœdera magni
Censent, terrarum his fata secunda movent.
Talia proponis nunc, PRÆCLARISSIME SCHARFI,
Dum de fœderibus dislexis arte bonis.
Nobile sic Nomen Genitoris rite tueri
Conaris, Deus his dicat in usq; bene!

*His. CL. DN. ADJUNCTO feliciores in
omnibus successus prec.*

Johannes Deutschmann / D.

Nunc iterum cathedram scandis, Clarissime Scharfi,
Adjunctos intersis maneatq; viros.
Hinc multi summis studiis gratantur amici,
Et Patrem & Natum mille per astra ferunt.
Perge tuas Musas, pietatem perge dietim;
Non erit ingenii fama sepulta tui.

*Ita ex animo gratulatur optimo
oprini Parentis Filio*

Michael Wendelerus,

D. & P. P.

Conscendis cathedram, Müllerere, ac pangere justa
Fœdera conveniat quâ ratione, doces.
Scharfius istud opus, Magni Patris æmula proles
Dirigit, & tibi dux ac moderator adest.
Gratulor, ac Vobis successus opto supernè
Felicès, quoniam carus uterq; mihi.

Michael Valtberus, P. P.

Fœdata multo quando livent jugera
Cruore, & albet ossibus,
Murisq; sulcos duxit hostis insolens,
Pacemq; jam pars utraq;
Pertæsa tristes Martis efferi minas
Faussto reposeit omine:
Firmo coitur hinc & hinc coagulo,
Adamantinoq; vinculo
(FOEDUS vocatur) colligantur pectora
Rumpenda nullis seculis.
It fœcialis, atq; poscit sagmina,
Rex, pura, dicit, tollito.
Sus icæta grandi sternitur saxo, Patris
Quod dextra patrati levat,
Perennis obses pacis, atq; mutui
Non vana amoris tessera.
Cur ergo Vobis apta Paci nomina
Consulundæ, prælia,
Sed incruenta & eruditis unice
Cernenda telis suggerunt?
Quis Vos tumultus jus sit inter fœdera
Sancita ritè quærere?
Quin ite, Amici, ô ite, dextras jungite!
Sacra abstinete fœdera
Turbate rixis, ac duello fomitem
Alium erudito sumite.
Erro. Per ipsa quæritur Pax prælia
Fœdusq; factionibus:
Exerite tela, fortiter collidite
(Nemo improbabit) dexteras.
Jam post triumphos Cynthius, post fœdera
Prævisa verbenam parat.

Autorædiasi f.

Sam. Benedictus Carpov,
Poët. Prof. Publ.

Wittenberg, Diss., 1669-70

ULB Halle
002 271 419

3

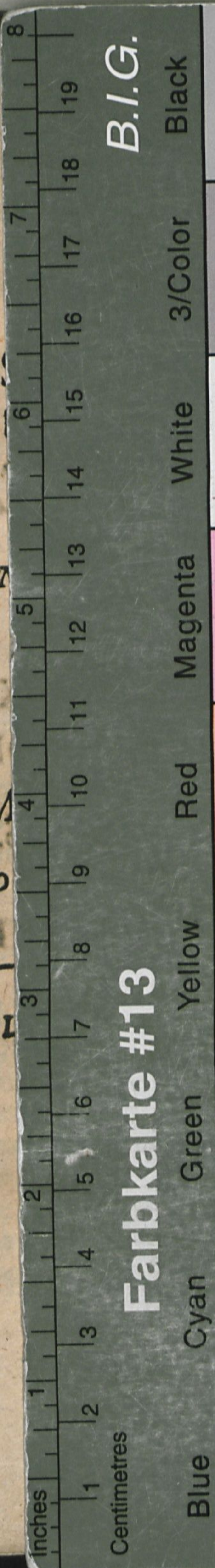

f
sb.

VDA7

BUS
LITICAM
UMINIS
ORUM

SOPHICA
TO

HARFIUS,
ERO,
LUMNO
LEMNIBUS

HAKE,

3
205
36 M.

1870
11

3.

